

ЗАРОДЖЕННЯ ПРИВАТНОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (ІХ – ХVІІІ СТОЛІТТЯ)

Стаття присвячена історії розвитку вітчизняної приватної освіти. У ході дослідження прослідковано витоки приватного шкільництва та з'ясовано, що приватні навчальні заклади передували появі державних.

Ключові слова: приватна освіта, приватні навчальні заклади, приватні пансіони.

Початок 90-х років ХХ століття характеризувався інтеграцією в державний освітній простір недержавних закладів освіти, покликаних забезпечувати потреби населення в різних типах освіти. Нині приватна освіта займає чільне місце в національній системі освіти України. Приватні заклади, що виникають як альтернатива державним, сприяють підвищенню якості освіти та забезпечують типологічне розмаїття навчальних закладів відповідно до освітніх та культурних потреб громадян.

Проте сучасний стан приватної освіти неможливо розглядати поза історичним контекстом. Приватна освіта пройшла складний шлях становлення та розвитку на різних історичних етапах, вивчення якого дасть можливість одержати цілісне враження про це явище.

У ході історіографічного пошуку ми з'ясували, що діяльність приватних закладів розглядали в контексті становлення та розвитку загальної системи освіти такі дослідники, як М. Владимирський-Буданов, В. Григор'єв, С. Рождественський, С. Сірополко та ін.

У радянській історіографії приватна освіта як складова державної не отримала повного об'єктивного висвітлення.

Аналіз сучасних наукових джерел свідчить, що діяльність приватних навчальних закладів розглядалася у дослідженнях Н. Антонця, І. Добрянського, В. Постолатія, Т. Удовицької, Н. Фліта, О. Шевчук та ін.

Серед останніх заслуговує на увагу дисертаційне дослідження Ю. Агапова "Становлення та розвиток приватної освіти на Волині (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)" (2011) [1]. У ньому окреслені соціокультурні та історико-правові чинники розвитку приватних закладів освіти окремо взятого регіону.

Аналіз літератури з проблеми показав, що переважна більшість досліджень, пов'язаних із діяльністю приватних закладів, хронологічно охоплює ХІХ – початок ХХ століття. Більш ранній період становлення приватної освіти не знайшов достатнього висвітлення в працях дослідників.

Виняток становить лише докторська дисертація С. Сергеевої "Становление и развитие частного школьного образования в России (последняя четверть ХVІІІ в. – первая половина ХІХ в.)" (2005) [14]. Дослідниця на основі історико-педагогічної, документальної, дидактичної літератури та архівних джерел визначила роль та місце приватної шкільної освіти в системі російської освіти, виокремила етапи та розкрила основні тенденції становлення та розвитку приватної освіти. Вона зробила спробу визначити витоки приватної шкільної освіти. На її думку, період зародження приватної освіти припадає на ХІІІ – кінець ХVІІІ століття і визначається як "стихийно-самостійний".

Проте поза увагою дослідників залишаються особливості становлення та розвитку приватної шкільної освіти в Україні, зумовлені соціально-економічними та культурно-освітніми чинниками розвитку регіону. Тому ми ставимо за мету прослідкувати процес зародження приватної шкільної освіти в Україні (ІХ – ХVІІІ століття).

Історію приватної освіти дехто з дослідників схильний починати з часу появи у нас писемності [4, с. 25]. До перших приватних шкіл вони відносять приватні школи церковнослов'янської грамотності. Вчителями в цих школах були особи духовного звання, які вчили читати церковнослов'янською та писати. Інші дослідники і серед них, наприклад,

П. Мілюков, дотримувалися думки, що приватна освіта почала розвиватися з часів Київської Русі [9]. Він писав, що до Петровської епохи “правильної школи не існувало”, а “знання приобреталися частним путём посредством чтения или посредством выучки у мастеров-специалистов” [9, с. 23].

Думку про виникнення приватної освіти ще в часи Київської Русі підтримує також і Є. Мединський, будучи переконаним, що “никаких училищ в древней Руси не было, и всё обучение велось в частном порядке” [8, с. 19].

На приватному характері освіти Київської Русі акцентував також дослідник історії освіти в Україні С. Сірополко. З цього приводу він писав: “стародавня школа була приватною установою, що не будучи зв’язана наперед певною програмою і стартом, провадила колективне навчання дітей з різних верств населення та дбала про поширення освіти серед дорослих, що бажали шляхом “книжного научення” набути письменність або ті чи інші знання” [15, с. 36].

Так, за часів князя Володимира була організована школа на зразок грецьких елементарних шкіл, які на той час являли собою приватні училища. За прикладом батька, князь Ярослав (1019 – 1054) у 1030 році відкрив власним коштом у місті Новгороді школу, в якій навчалось 300 хлопчиків. На кошти князівської родини утримувалися і священники, які, крім того, що справляли божу службу, зобов’язані були організовувати школи, щоб навчати в них дітей.

Княгиня Галина (Янка) у 1086 році відкрила при Андріївському монастирі училище на 300 учениць. Навчання передбачало не лише елементарні знання, а й спів, шиття та інші ремесла. Хоча, на думку С. Рождественського, давньоруська школа давала не саму освіту, а лише засоби, покликані допомогти допитливій людині самосійно досягнути глибин мудрості [11, с. 1].

Велику роль у поширенні освіти відігравала церква, яка спочатку при єпископських кафедрах, а згодом при церквах відкривала школи. У такий спосіб організовувалася освіта майже до кінця XVI століття.

Про це свідчить згадка 1550 року про школу при Красноставській церкві. А у 1596 році княгиня Олена Чарторийська-Горностай зорганізувала школу в заснованому нею Пересопницькому монастирі. У Почаївському монастирі збудувала школу Ганна Гойська, а Загаєцькому – Раїна Ярмолинська [10, с. 395]. Таких шкіл по території України було відкрито не мало.

У цих школах діти вивчали азбуку, молитви, читали часослов, псалтир, кращі учні – “Апостола”. Вчителями в церковних і монастирських школах були дяки. Так, у своєму заповіті В. Загоровський згадує “дяка добре вченого”, як учителя для своїх синів. Він пише, що в учителі для його дітей запросили “дяка доброго й цнотливого”, який навчив би їх доброї науки в своїм язичу руським” та “який учив би їх науки латинського письма”. А коли навчатись добре “дати до Вільна, до єзуїта, бо там хвалять добру науку дітям” [10, с. 396].

У 1562 р. Ходкевич (ім’я невідоме – С. Р.) у Заблудові “призначає православному дякові й латинському органістові десятину з 25 кіп жита й 25 кіп ячменю з тим, щоб вони на науці дітей держали” [17, с. 7].

Чимало для зміцнення православ’я та освіченості населення зробив князь Острозький, який заснував школи в Турові (1572), Володимирі-Волинському (1577), Случьку (1580), Дермані та організував славнозвісну Острозьку Академію (1580 – 1608) [17, с. 50-51], яка стала першою у східних слов’ян школою вищого типу.

У кінці XVI та в першій половині XVII століття в Україні поширюються школи, що їх засновували братства, які ставили собі за мету виховувати молодь в православному, а разом із тим і національному дусі. Заслуга братських шкіл, що густою мережею вкрили всю територію Західної Русі, полягала в тому, що, вони сприяли розвитку національної свідомості та збереженню традицій православної церкви. Після Берестейської унії було засновано, за свідченням Н. Полонської-Василенко, школи на зразок Львівської братської у Стрятині, Луцьку, Кам’янці, Пинську та інших містах. Особлива увага в школах цього

періоду зверталася на вивчення грецької мови. Так, гетьман Сагайдачний у своєму заповіті з 1622 р. залишив кошти на утримання вчителів грецької мови у львівській та київських школах [10, с. 499].

Усім відомий запис П. Алепського у 1654 р. про його захоплення тим, що в Україні, навіть в селах, все населення було грамотним [10, с. 499].

Феноменальним явищем в історії української освіти була школа мандрівних дяків. Ними ставали вихованці братських шкіл, які під час канікул заробляли собі на життя співом, виголошенням промов або наймалися домашніми вчителями. Вони розносили знання і гасла боротьби проти католицького наступу [15, с. 205].

“Братські дидакаси, спудеї (студенти)” і бурсаки (учні нижчих класів) – писала Н. Василенко-Полонська – дали нове, національно-свідоме, виховане не в атмосфері боротьби покоління” [10, с. 399]. Його вияви можна бачити в завзятій національній боротьбі, що охопила міста, в селянських повстаннях і початках козачини [19, с. 160].

У XVIII ст. на території гетьманської України існувало багато приватних шкіл, які тоді переважали. Майже кожне село мало свою школу. Наприклад, в Малоросійській губернії, яка розділялася на дев'ять полків у семи з них (Ніжинському, Любенському, Чернігівському, Переяславському, Полтавському, Прилуцькому та Миргородському) – було 866 шкіл на 1099 поселень, одна школа припадала на 1000 душ [10, с. 499]. Кількість таких шкіл постійно збільшувалася. Для порівняння: в Росії в 30-х роках XVIII ст. нараховувалося лише 42 церковних школи, де навчалася невелика кількість дворянських дітей, всього 1389 учнів [7, с. 28 – 29].

Школи, як правило, розташовувалися при церквах і були популярними у народу. “З усіх навчальних закладів, – писав М. Сухомлинов, – що могли відкриватися за наказом, жоден не здобув би такої популярності, як ці прості, неорганізовані владою школи” [16, с. 4].

Значно гірше становище з освітою для народу було в українських землях, що перебували під Польщею. Трагедія населення під польською владою полягала в тому, що вища українського верства – шляхта – дедалі більше спольщувалася, а разом з тим занепадали та зникали братські школи.

Для розвитку освіти в цьому краї велике значення мали заходи отців Василіан. Але школи, які вони створювали мали вже інший характер, ніж всестанові братські. Вони були шляхетськими, католицькими. Так, в Умані у 1765 році було засновано монастир, а при ньому школу, в якій навчалося 400 учнів [10, с. 212].

Більша частина України, що перебувала у складі Російської імперії, на той час значно вище стояла за розвитком освіти. Так, сучасні дослідники В. Пономарьова та Л. Хорошилова зазначають, що “Україна, поєднавшись з Росією, стала для неї свого роду “слуховим віконцем” в Європу, і не випадково жителі Малоросії відігравали помітну роль у російській культурі упродовж наступного, XVIII століття. Людей, подібних до українських інтелектуалів, нараховувалося одиниці, та вони користувалися авторитетом. Вони навчали інших, розширюючи тим самим коло освічених людей, готуючи майбутні зміни...” [18, с. 33].

Реформи Петра I, спрямовані на впровадження західної культури відкрили двері для вчителів-іноземців, які влаштовувалися гувернерами, домашніми вчителями та відкривали приватні заклади (переважно французи), так звані пансіони – закриті навчальні заклади з повним утриманням вихованців.

За навчальним змістом пансіони поділялись на нижчі і вищі: в перших вчили читати, писати, початкам математики і християнської віри; в других – історії, географії, арифметики, Закону Божого, а найбільше – французької мови [4, с. 26].

Навчальні предмети в іноземних пансіонах викладалися французькою мовою, навчальні книги також були переважно французькі. Російська мова в пансіонах не викладалася. Серед учителів було дуже мало росіян і українців, половину яких складали танцмейстери та вчителі малювання.

Іноземні пансіони набули розповсюдження і в Україні, однак їх кількість була незначною. Скажімо, в німецьких пансіонах Південно-Західного краю навчалася лише 25 дітей, тоді як у Москві ця цифра досягала 296, а в Санкт-Петербурзі – 649 [11, с. 618].

Наступні згадки про діяльність приватних пансіонів на території України стосуються другої половини XVIII століття. У 60-х роках у Стародубі функціонував пансіон Карповича, в 1762 році була створена приватна школа для дітей дворян, священників, козацької знаті в Ніжині [15, с. 199; 13, с. 8]. Пансіонну форму навчання у місті Харкові започаткувала французька Мондовіль (1777) та В. Фотієв, функціонував також шляхетний пансіон у Чернігові [15, с. 199].

Ми знаходимо повідомлення про існування французького пансіону в Ромнах і Глухові у 1781 році. Були такі пансіони і в Києві, які утримували іноземці Кароліна Штуц, Карл Компаньйон та Іван Борецькі. [6, с. 45 – 451]. Ці навчальні заклади, як зазначав дослідник XIX ст. В. Григор'єв, “перебували поза всяким контролем уряду, до того ж їх відкриття, облаштування навчального корпусу, набір учителів, способів викладання та виховання, господарське управління – все залежало від власників таких приватних закладів і було віддане на їх волю” [5, с. 273]. Серед вчителів-іноземців у пансіонах було багато людей, які “далеко не всі володіли знаннями і моральними якостями, необхідними для виховання юнацтва” [4, с. 27].

Сучасники пояснювали ситуацію, що склалася тим, що, як завжди, в країну “нову, відкриту, яка прагне розвитку, прибувають люди готові заради наживи на будь-що. Так і в Росію ринули натовпи шукачів щастя. Звичайно були серед них люди гідні, які досягали високих чиновницьких щаблів, але більшість це були авантюристи” [2, с. 10].

Звичайно такі люди не могли забезпечити належний рівень виховання і навчання.

Як уже зазначалося, в більшості навчальних приватних закладах, які переважно, утримували іноземці, викладання велося іноземними (французькою або німецькою) мовами, залежно від того, якою мовою володів власник пансіону або провідний учитель того чи іншого предмета.

Кількість навчальних предметів, зміст їх викладання залежав від складу викладачів та рівня їхньої підготовки. Часто власник пансіону або приватного училища (переважно це були жінки) самі намагалися вести предмети, бо спеціалістів-педагогів було дуже мало, або це робилося задля економії коштів. Наприклад, у своїх спогадах А. Шеллер (ініціали російською мовою – *С.Р.*) згадує приватну школу пані Вебер, яку він відвідував. Він писав, що у цю школу набирали дітей з різним рівнем підготовки, що робило працю вчительки надзвичайно важкою: “у класі сидить зо два десятки учнів. Один знає азбуку, другий уміє читати, але не вміє писати, третій читає і пише, четвертий до цього, знає навіть початки арифметики. Займатися зі всіма разом і однаково не можна [3, с. 33 – 34].

Звичайно, такий стан не міг задовольняти державу. Почало звучати незадоволення, критика на адресу іноземних вихователів і рівень викладання в пансіонах. Постало питання про врегулювання процедури відкриття приватних навчально-виховних закладів. 29 квітня 1757 року згідно з указом всі іноземці, що мають бажання навчати дітей, повинні на доказ своїх знань скласти екзамен або в Академії наук у Петербурзі, або в Імператорському Університеті у Москві. Тільки наявність відповідного атестату давала право відкривати училище, чи бути приватним учителем [4, с. 26].

На тих, хто порушував цей указ, тобто займався приватною педагогічною діяльністю без атестату, накладали штрафи у розмірі 100 рублів і висилали за межі Російської імперії.

На жаль, цей указ, не виконувався, оскільки бракувало механізму здійснення контролю на державному рівні за його дотриманням. Взагалі в Росії на той час не було органу управління освітою.

У той час професійними школами керували відповідні відомства, загальноосвітніх навчальних закладів було так мало, що окремого керівного органу вони не потребували. Наглядав за ними Синод. І лише коли його розподілили на департаменти, 3-й департамент

зобов'язали опікуватися справами академії наук Московського університету, Академії мистецтв і всіх інших шкіл і училищ. Це був 1763 рік [12, с. 10].

У період правління Катерини II надається серйозна увага певному впорядкуванню освіти і вона набуває обрисів державного характеру. У 1782 р. була створена комісія, яка здійснювала контроль за училищами, що були поділені на три розряди: малі або нижчі, середні і головні “курси у яких розміщувалися концентрично: два нижчих класи середнього училища відповідали малому, а середнє училище збігалось з трьома нижчими класами головного, що складався з чотирьох класів, з яких останній був дворічним” [12, с. 17].

Цій же комісії було доручено здійснювати суворий контроль за приватними навчальними закладами. Так, у 1784 р. Комісія повинна була зібрати інформацію про всі приватні училища і пансіони. З цією метою члени комісії зобов'язані були перевірити роботу приватних навчальних закладів, а їх засновників та учителів “піддати випробуванню, щоб ті, хто відмовиться від випробувань не мали права з 1-го січня 1785 року ні утримувати пансіони, ні навчати” [4, с. 27].

У ході перевірки були виявлені серйозні недоліки. Велика кількість пансіонів була закрита. Результатом перевірки став “Наказ пансіонам” (1776 р.).

Згідно з цим документом всі пансіони і приватні школи мали перебувати у віданні комісії училищ і під безпосереднім наглядом приказів громадської опіки. Директор народних училищ як член приказу повинен був наглядати за начальною і господарською частинами, належним утриманням вихованців. Всі пансіони повинні були дотримуватися способів викладання, прийнятих у казенних училищах; в усіх пансіонах російська мова для всіх стала обов'язковою, як і публічні іспити що півроку в присутності директора народних училищ.

Дозвіл на відкриття приватного пансіону мала право видавати лише відповідна комісія. Щоб відкрити пансіон слід було подати клопотання, додавши перелік предметів і вказавши поіменно викладачів, понад те вказати, чи мають схвальні атестати, чи знають методи викладання, запровадженні в казенних училищах. Водночас слід було вказати розмір плати за навчання і кошти на утримання вихованців.

У наказі визначалося звідки вчителі повинні мати рекомендації: іноземці – від головного німецького училища, росіяни – від головного народного училища.

Цікаво, що директор народних училищ двічі на рік мав звітувати і про стан приватних пансіонів, що були у його підпорядкуванні [4, с. 28].

Отже, “Наказ пансіонам” забезпечував контроль держави над приватними навчальними закладами і вносив в їхню діяльність елементи впорядкованості та забезпечення якості освіти, і неможливість засновуватись на “незаконних підставах”. Одночасно з “Наказом пансіонам” комісія підготувала “Статут народних училищ”, який був затверджений на найвищому рівні. У цьому статуті розділи про приватні пансіони повторює “Наказ пансіонам” з “тією незначною різницею, що приватні пансіони в кожній губернії підлягали приказу громадського нагляду і безпосередньо директору народних училищ [4, с. 29].

Недивлячись на те, що держава стала віддавати перевагу державним школам і “підтримувала їх, вона не виключала “можливості існування і приватних училищ, а тільки вимагала, щоб останні були влаштовані на педагогічних засадах, щоб учні розвивалися в них розумово і морально, щоб навчання справді давало користь” [4, с. 30].

Однак звички і бажання обивателів під впливом адміністративних розпоряджень так швидко не змінювалися. Указ 1784 року знищив тільки відкрите існування приватних пансіонів. У прихованому вигляді погані російські школи знаходили підтримку темної маси, приховуючись від нагляду і паралізуючи всі заходи, що проти них застосовувалися” [4, с. 30].

Чому так відбувалося, чому населення віддавало перевагу приватним навчальним закладам, недивлячись на те, що вони частіше давали знання низької якості. Відповідь може бути дуже проста: брак закладів, які могли б забезпечити навчання усіх бажаючих. Популярність пансіонів збереглася ще й тому, що в них мали можливість здобувати освіту діти, які приїжджали з провінції. Але напевне найголовнішим чинником популярності була

традиція за якою освіту слід здобувати вдома чи в пансіоні. Приватні заклади “були єдиними місцями вищої згідно з тодішніми поняттями освіти: учні в них навчалися французької мови, танцям, музиці, набували світських манер, що вважалося уже цілком достатньою ознакою освіченої людини [4, с. 31].

Такі погляди на освіту ще довго панували у панівних прошарках суспільства, поширювались і в середніх. Зовнішній блиск і знання іноземної мови переважало моральне і релігійне виховання, розвиток розумових здібностей і патріотичних почуттів. Молоді люди, що виходили з таких пансіонів зневажали все вітчизняне і схилилися перед іноземним. Немало зусиль доводилося докладати владі, щоб домогтися бажаних результатів в організації державної освіти [4, с. 31].

Отже, перші елементи приватної освіти були виявлені ще в часи Київської Русі (школи церковнослов'янської грамоти). Тяглість у її розвитку на території українських земель спостерігається упродовж наступних століть: школи створювали монастирі, церкви і приватні особи. Навіть відома в світі Києво-Могилянська Академія створена шляхом об'єднання богоявленського братства (1615) та школи, що була створена при Києво-Печерській лаврі. В епоху Петра I у приватній формі навчання поряд з церковнослужителями з'являються світські вчителі – “відставні військові і міщани”, а також іноземні громадяни. Іноземці, зокрема, французи та німці, відкривали приватні пансіони з метою збагачення. Часто це були люди, які у своїй країні порушили закон і ховалися в Росії, або це були люди, які не змогли реалізувати себе в своїй країні. Таким людям було байдуже: кого вчити і як вчити. Вони не знали звичаїв, не володіли російською мовою.

Однак приватну освіту витісняє державна, оскільки приватна була не в змозі задовольнити суспільні та культурні потреби суспільства, що розвивалося. Все більше молодих людей, не маючи можливості здобути освіту на батьківщині виїждять за кордон, в чужі краї, де успішно функціонують відомі на той час університети.

Перспективами наукових подальших розвідок у цьому напрямку, на нашу думку, можуть бути дослідження спрямовані на визначення місця і ролі приватних закладів у загальній системі освіти XIX – початку XX століття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агапов Ю. Ю. Становлення та розвиток приватної освіти на Волині (друга половина XIX – початок XX ст.): дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Ю. Ю. Агапов. – Житомир, 2011. – 302 с.
2. Артемьев А. Казанская гимназия в XVIII столетии / А. Артемьев. – С.-Пб., 1874. – 185 с.
3. В маленьких школах: Из школьных воспоминаний А. К. Шеллера (А. Михайлова) // Русская школа. – 1890. – № 5. – С. 32 – 44.
4. Вопрос о положении наших частных учебных заведений // Журнал Министерства Народного Просвещения. – 1867. – Ч. 133. – С. 25 – 64.
5. Григорьев В. В. Исторический очерк русской школы / В. В. Григорьев. – М., 1900 – 588 с.
6. Доманицкий В. К истории частных пансионеров в Киевской губернии в нач. XIX ст. / В. Доманицкий // Киевская старина. – 1901. – № 6. – С. 451 – 459.
7. Егоров С. В., Можкова П. В. Российское образование: история и современность / С. В. Егоров, П. В. Можкова. – М., 1994. – 244 с.
8. Медынский Е. Н. История педагогики / Е. М. Медынский. – М.: Работник просвещения, 1930. – Т. 1. – 282 с.
9. Милуков П. Н. Очерки истории русской культуры: в 3 т. / П. Н. Милуков – М.: Изд. группа “Прогресс культуры”, 1994. – Т. 2. – Ч. 2. – 496 с.
10. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2 т. / Н. Полонська-Василенко. – К.: “Либідь”, 2002. – Т. 1: До середини XVII століття. – 2002. – 588 с.
11. Рождественский С. В. Очерки по истории системы народного просвещения в России в XVIII – XIX вв. / С. В. Рождественский. – С.-Пб., 1912. – Т. 1. – 680 с. + 48с
12. Рождественский С. В. Исторический обзор деятельности Министерства Народного Просвещения (1802–1902) / С. В. Рождественский. – С.-Пб.: Мин. Нар. Прос., 1902. – 785 с.

13. Самойленко Г. В. Розвиток освіти та науки в Ніжині в XVII – XX столітті: нариси культури / Самойленко Г. В., Самойленко О. Г., Самойленко С. Г. – Ніжин, 1996. – Ч. 3. – 224 с.
14. Сергеева С. В. Становление и развитие частного школьного образования в России (последняя четверть XVIII в. – первая половина XIX в.): дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / Сергеева Светлана Васильевна. – Москва, 2003. – 448 с
15. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – К.: Наукова думка, 2001. – 911 с.
16. Сухомлинов М. Училища и народное образование в Черниговской губернии / М. Сухомлинов // Журнал Министерства Народного Просвещения. – 1864. – № 1. – С. 1 – 94
17. Українська культура: лекції / [за ред. Дмитра Антоновича]. – К.: Либідь, 1993. – 592 с.
18. Университет для России: Взгляд на историю культуры XVIII столетия / [под ред. В. В. Пономарёвой, Л. Б. Хорошиловой]. – М.: Русское слово, 1997 – 352 с.
19. Холмский И. Історія України / І. Холмський. – Мюнхен, 1949. – 345 с.

Роенко С.А.

*ЗАРОЖДЕНИЕ ЧАСТНОГО ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ
(IX – XVIII ВЕКА)*

Статья посвящена истории развития отечественного частного образования. В результате проведенного исследования установлены истоки частной школы и выяснено, что частные учебные заведения предшествовали появлению государственных.

Ключевые слова: частное образование, частные учебные заведения, частные пансионы.

Roenko S.A.

*THE ORIGIN PRIVATE SCHOOL EDUCATION IN UKRAINE
(IX – EIGHTEENTH CENTURY)*

The article is devoted to the development of the national private education. In the course of investigation the origins of private schooling were traced and it was established that the public educational institutions were preceded by the private ones.

Key words: private education, private educational institutions, private boarding schools.